

dr. Jásper András
gyermekjogi képviselő

GYERMEKJOGI ISMERETEK I.

Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs
Központ

2015. SZEPTEMBER 24.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tematika:

Gyermekjogi ismeretek I.

- Gyvt. célja, alapelve, hatálya
- Gyermeki jogok és kötelességek a Gyvt. alapján
- Teljes körű ellátás

Jogsabályok:

- **1997. évi XXXI. törvény** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról;
- **149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet** a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról ;
- **513/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet** a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony és a helyettes szülői jogviszony egyes kérdéseiről
- **369/2013. (X.24) Korm. rendelet** a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- **15/1998. (IV. 30.) NM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- **29/2003. (V. 20.) ESzCsM rendelet** a helyettes szülők, nevelőszülők, a családi napközis működtetők képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint az örökbefogadás előtti tanácsadásról és felkészít tanfolyamról

Gyvt célja 1. § (1)

A törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

- segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez,
- a szülői kötelességek teljesítéséhez,
- gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről,
- a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról,
- a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

- **általános iránymutatás** a jogalkotónak, normatív funkció a jogalkalmazónak (értelmezési, hézagpótló funkció)
- bizonyos társadalmi **elvárásokat, erkölcsi normákat** – jogon kívüli értékeket - is közvetítenek a jogalkalmazók számára.
- vannak továbbá **nevesített alapelvek**, és olyanok, amelyeket nem említenek szó szerint, de **áthatják** az egész gyermekvédelem (vagy más jogág) rendszerét, a szemléletet tükrözik.

Alapelvek a Gyvt.-ben:

- **nevesített elvek** a gyermek mindenk felett álló érdeke (legjobb érdeke), az együttműködés elve, család önállóságának elve; az önkéntesség elve; a célszerűség és a szükségletekhez igazodó ellátás biztosításának elve, **az egyenlő bánásmód elve.**
- **levezethető elvek:** családban nevelkedés segítése, családból való kiemelésének megelőzése, különleges és speciális szükségletű gyermekek fokozott védelme, nevelőszülői ellátás elsődlegessége, a gyermek sorsának időszakos felülvizsgálata, családi kapcsolatok fenntartása, családi környezetbe történő visszahelyezés elve.

- 2. § (1) * A gyermekek védelmét ellátó helyi önkormányzatok, gyámhatóság, bíróságok, rendőrség, ügyészség, pártfogó felügyelői szolgálat, más szervezetek és személyek e törvény alkalmazása során a gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe véve, törvényben elismert jogait biztosítva járnak el.
- (2) Az (1) bekezdésben foglaltak szerint eljáró szervezetek és személyek tevékenységük során együttműködnek a családdal és - jogszabályban meghatározottak szerint - elősegítik a gyermek családban történő nevelkedését.

- 2. § (3) A gyermek családban történő nevelkedését segítő ellátást a gyermek és családja helyzetéhez, szükségleteihez igazodóan kell nyújtani.
- (4) A családjából bármely okból kikerült gyermek biztonságát, korához és szükségleteihez igazodó gondozását, nevelését, egészséges személyiségfejlődését biztosítani kell.

- 3. § (1) A jogszabályban meghatározott ellátások igénybevétele általában önkéntes. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője csak törvényben meghatározott esetekben kötelezhető valamely ellátás igénybevételére.
- (2) * A gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

- **Magyar állampolgár**, letelepedett, bevándorolt, befogadott jogállású, a magyar hatóságok által menekültként, oltalmazottként, hontalanként elismert gyermek, fiatal felnőtt és szülei,
- 18. életévét be nem töltött menedékjogi kérelmet benyújtó külföldi gyermek (**kísérő nélküli kiskorú**)
- szabad mozgás jogával élő és a 3 hónapot meghaladó tartózkodási jogát Magyarország területén **gyakorló EU-s polgár**, ha bejelentett lakóhelye is van,
- **nem magyar állampolgárságú** gyermek védelme (ideiglenes hatályú elhelyezés, a nevelési felügyelet, gyám kirendelése)

- 6. § (1) A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez.
- (2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.

- (2a) A **hátrányos helyzetű** és a **halmozottan hátrányos** helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy **fokozott segítséget** kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.
- (3) A fogyatékos, tartósan beteg gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátáshoz.

- (4) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.
- (5) A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

- (5a) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró szakemberek -különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében - egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el.
- (6) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a médiában fejlettségének megfelelő, ismeretei bővítését segítő, a magyar nyelv és kultúra értékeit őrző műsorokhoz hozzáférjen, továbbá hogy védelmet élvezzen az olyan káros hatásokkal szemben, mint a gyűlöletkeltés, az erőszak és a pornográfia.

- 7. § (1) A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozóitól csak saját érdekében, törvényben meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani.
- (2) A gyermeknek joga van - örökbefogadó családban vagy más, családot pótló ellátás formájában - a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodást helyettesítő védelemhez. A tizenkét év alatti gyermek átmeneti gondozását és otthont nyújtó ellátását befogadó szülőnél kell biztosítani, kivéve, ha a gyermek tartósan beteg, súlyosan fogyatékos, a testvéreket nem lehet együttesen a befogadó szülőnél elhelyezni vagy más okból szükséges az intézményes elhelyezés biztosítása, továbbá gyermekek átmeneti gondozása esetén az intézményes elhelyezést a szülő, törvényes képviselő kéri és az nem ellentétes a gyermek érdekével.

- (3) A gyermek helyettesítő védelme során tiszteletben kell tartani lelkiismereti és vallásszabadságát, továbbá figyelemmel kell lenni nemzetiségi, etnikai és kulturális hovatartozására.
- (4) Ha törvény másként nem rendelkezik, a gyermeknek a szülő felügyeleti joga megszűnése esetén is joga van származása, vér szerinti családja megismeréséhez és - a vér szerinti család beleegyezése mellett - a kapcsolattartáshoz.
- (5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével kapcsolatot tartson abban az esetben is, ha a szülők különböző államokban élnek.

- 8. § (1) A gyermeknek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, és ahhoz, hogy tájékoztatást kapjon jogairól, jogai érvényesítésének lehetőségeiről, továbbá ahhoz, hogy a személyét és vagyonát érintő minden kérdésben közvetlenül vagy más módon meghallgassák, és véleményét korára, egészségi állapotára és fejlettségi szintjére tekintettel figyelembe vegyék.
- (2) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyekben az e törvényben meghatározott fórumoknál panasszal éljen.
- (3) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy alapvető jogai megsértése esetén bíróságnál és törvényben meghatározott más szerveknél eljárást kezdeményezzen.

9. § (1) A nevelésbe vett gyermek joga különösen, hogy életkorához, egészségi állapotához, fejlettségéhez, valamint egyéb szükségleteihez igazodóan

- a) **állandóságot, érzelmi biztonságot nyújtó teljes körű ellátásban, gondozásban, -** nemzetiségi, etnikai és vallási hovatartozását figyelembe vevő - megfelelő nevelésben, oktatásban és érdekei érvényesítésére megfelelő törvényes képviselőben részesüljön,

- b) gondozási helyének megváltoztatását, gyermekével vagy testvéreivel való együttes elhelyezését kezdeményezze,
- c) felzárkóztató, tehetségfejlesztő programokon és érdeklődésének megfelelő szabadidős foglalkozásokon vegyen részt,
- d) vallási vagy lelkiismereti meggyőződését szabadon megválassza, kinyilvánítsa és gyakorolja, valamint hit- és vallásoktatásban vegyen részt,
- e) véleményt nyilvánítson a részére biztosított nevelésről, oktatásról, ellátásról, a személyét érintő kérdésekben meghallgassák, tájékoztassák,

- f) érdekei képviselésére gyermekönkormányzat létrehozását kezdeményezze,
- g) támogatást kapjon gondozójától, törvényes képviselőjétől családi környezetébe való visszatéréséhez,
- h) családi környezetébe való visszatérését kezdeményezze,
- i) személyes kapcsolatait ápolhassa,
- j) a személyes tulajdon szokásos tárgyaihoz fűződő jogait gyakorolhassa,
- k) utógondozásban részesüljön.

(3) A speciális gyermekotthonban vagy gyermekotthon speciális csoportjában elhelyezett gyermeket - helyzetére való tekintettel - fokozott védelemben kell részesíteni.

(4) A speciális gyermekotthonban elhelyezett gyermek

- a) egészségügyi ellátására, személyisége korrekciójához szükséges terápiára az állapotának megfelelő és a többi gyermek biztonságát védő módon, továbbá
- b) gondozása és nevelése során jogait, személyes szabadságát korlátozó intézkedés alkalmazására csak feltétlenül indokolt esetben önmaga vagy mások veszélyeztetése esetén

kerülhet sor.

GYERMEK KÖTELESSÉGEI különösen:

- gondozása és nevelése érdekében szülőjével vagy más törvényes képviselőjével, gondozójával **együttműködjön**,
- képességeinek megfelelően tegyen eleget **tanulmányi kötelezettségének**,
- tartózkodjék az egészségét **károsító életmód gyakorlásától** és az egészségét károsító szerek használatától.

Az intézmények **házi rendje** – a Gyvt. keretei között - a gyermek életkorához, egészségi állapotához, fejlettségi szintjéhez igazodva állapítja meg a gyermekek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait.

(a házi rendet az intézményben mindenki által jól látható helyen ki kell függeszteni, és gondoskodni kell annak megismertetéséről)

45. § (1) A gyermekek átmeneti gondozása keretében - kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja - a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

53. § (1) Otthont nyújtó ellátás keretében biztosítani kell az ideiglenes hatállyal elhelyezett, a nevelésbe vett gyermek számára

- a) a 45. § (1) bekezdése szerinti teljes körű ellátást,
- b) a családi környezetébe történő visszahelyezését előkészítő, családi kapcsolatainak ápolását segítő családgondozást, vagy ha ez nem lehetséges, az örökbefogadásának elősegítését,
- c) a családjába történő visszailleszkedéshez, önálló életének megkezdéséhez szükséges utógondozást.

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

75. § (2) A teljes körű ellátás keretében a gondozott gyermek számára

- a) lakhatási lehetőséget, valamint legalább a 76-82. §-okban meghatározott ellátást, továbbá
- b) testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését elősegítő, életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő - a 83-84. §-okban meghatározott - nevelést, gondozást,
- c) - ha a magyar nyelvet nem ismeri - a teljes körű ellátásához, valamint teljes körű ellátásához kapcsolódóan az ügyei intézéséhez és a meghallgatásához szükséges fordítás és tolmácsolás biztosítását

kell nyújtani.

- 76. § (1) A gondozott gyermek számára naponta, az életkornak megfelelő, legalább ötszöri, legalább egy alkalommal meleg, az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkezést kell biztosítani, az energia- és tápanyagbeviteli, illetve étel-miszer-felhasználási ajánlásokat tartalmazó jogszabályban foglaltaknak megfelelően. A napi ötszöri étkezésre fordított költség összege naponta nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 2,4%-ánál.
- (2) Ha a gondozott gyermek egészségi állapota indokolja, részére az orvos előírásainak megfelelő étkezést kell biztosítani.

- 77. § (1) A teljes körű ellátás részeként nyújtott ruházat gyermekenként legalább 6 váltás fehérneműt, valamint 3 váltás hálóruhát, továbbá az évszaknak megfelelő legalább 2 váltás hétköznapi (otthoni és utcai) felsőruhát és cipőt, valamint alkalmi és sportruházatot tartalmaz. A ruházattal kapcsolatos költségek éves összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-ánál.
- (2) A ruházat tisztításáról, javításáról az ellátást nyújtó gondoskodik, amelybe olyan mértékben vonja be a gondozott gyermeket, amely életkorának megfelelően tőle elvárható.
- (3) Az ellátást nyújtó a gondozott gyermek szükségletei, valamint a ruházat elhasználódása szerint gondoskodik a ruházat beszerzéséről, illetve cseréjéről.

78. § A személyi higiéné biztosítása, valamint a textíliával való ellátás keretében gyermekeként biztosítani kell legalább

- a) a mindennapos tisztálkodáshoz, testápoláshoz szükséges feltételeket, tisztálkodási és testápolási szereket, valamint textíliákat,
- b) a csecsemők és kisgyermekek ellátásához szükséges anyagokat, eszközöket,
- c) 3 váltás ágyneműt.

79. § (1) Az iskolai oktatásban, szakképzésben részt vevő, felsőfokú tanulmányokat folytató gondozott gyermek számára biztosítani kell az első szakképzettség megszerzéséhez szükséges **tandíjat, a tankönyveket, tanszereket és egyéb iskolai felszereléseket, valamint utazó- és kézitáskát, továbbá az iskolába járással kapcsolatban felmerülő költségeket.**

- (2) A gondozott gyermek számára biztosítani kell a **felzárkóztatás, illetve a tehetségfejlesztés** költségeit.
- (3) A gondozott gyermek részére biztosítani kell olyan eszközöket - különösen jegyet, **bérletet** az utazáshoz, postai költségeket a levelezéshez és a **telefonáláshoz** -, amelyek segítségével **hozzátartozóival, illetve a gyámságát ellátó személlyel** kapcsolatot tarthat.

80. § (1) A gondozott gyermek szabadidejének hasznos eltöltése érdekében az ellátást nyújtó gondoskodik a kulturálódáshoz, játékhoz, sporthoz szükséges eszközökről.

(2) Az ellátást nyújtó gondoskodik a szabadidős tevékenységekhez szükséges és indokolt költségekről.

- 81. § A különleges vagy speciális ellátást igénylő, valamint a kettős szükségletű gondozott gyermek számára a fejlődéséhez, fejlesztéséhez, gyógyulásához, rehabilitációjához és terápiájához szükséges és indokolt eszközök beszerzéséről **a fenntartó gondoskodik.**

82. § (1) A 3 éven felüli gondozott gyermeket személyes szükségleteinek kielégítésére - a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel - havonta zsebpénzzel kell ellátni. A zsebpénz havi összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének

- a) 5%-ánál a 3-10 éves, (1425 Ft/hó)
- b) 13%-ánál a 10-14 éves, (3705 Ft/hó)
- c) 18%-ánál a 14 év feletti (5130 Ft/hó)

gyermek esetében.

GONDOZÁS, NEVELÉS

Cél a személyiség legteljesebb kibontakoztatása, képesség váljon a beilleszkedésre, vagy önálló életre.

Egyéni gondozási – nevelési terv (része a program is) elkészítése (nevelőszülő, nev. szülői tanácsadó és a gyermekvédelmi gyám, illetve gyermekotthoni szakmai vezető, gyermek nevelője, és gy. gyám által) , bevonva a gyermeket és a szülőt is.

Gyermek hozzáfusson: egészségügyi ellátáshoz, gyógyszerekhez, gyógyászati segédeszközökhöz, a szükséges terápiához, gyógypedagógiai ellátáshoz, oktatáshoz, szakképzéshez, kulturális értékekhez, szabadidő hasznos eltöltéséhez, megfelelő szórakozáshoz.

Az ellátást nyújtó kapcsolatot tart nevelési-oktatási intézménnyel, munkaügyi központtal (fogadó órán, szülői értekezleten, munkaügyi központban tájékozódás).

Önálló életvitel érdekében bevonja a háztartási teendőkbe, pénzkezelésbe, családi gazdálkodás megtervezésébe.

(Engedély nélküli eltávozás esetén az ellátást nyújtó a gyermekvédelmi gyámmal közösen megkísérli felkutatni a tartózkodási helyet, illetékes rendőri szerv, illetve szülő értesítése, okok feltárása – gyermekvédelmi gyám visszaviteli kötelezettsége)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE